

Icoon van Rublev

Rechts en links van de ingang van de Emmauskerk prijken nu op de ramen 2 grote afbeeldingen, die vrijdag 19 november zijn aangebracht. Ter rechterzijde is het logo van de PKN te zien. Ter linkerkzijde prijkt de beroemdste icoon ter wereld: de icoon van Rublev.

Rublev was een Russisch kunstenaar uit de 14^e eeuw. Je kan er de drie mannen/engelen in zien die bij aartsvader Abraham op bezoek komen (Genesis 18). Je kan er ook de Emmaüsgangers in ontwaren die met Jezus aan tafel zitten. Maar Rublev heeft vooral de goddelijke drie-eenheid weer willen geven waarbij zeker het verhaal van de ontmoeting met Abraham en de Emmaüsgangers op de achtergrond mee klinkt. Er zit heel veel symboliek in deze icoon. Zoveel dat er hele boeken over zijn geschreven. Daarom nu een eerste aanzet. Links zie je God, de Vader. Hij is in goud gehuld: teken van goddelijke majesteit. In het midden zit Christus. Hij is blauw gekleed: het blauw van de hemel waaruit Hij kwam en waaronder hij op aarde mens werd. Rechts zit de Heilige Geest. Die heeft een groene mantel aan. En groen is de kleur van de schepping. En de schepping heeft alles te maken met de Geest. Want alles wat leeft, ademt Gods Geest.

De Vader, de Zoon en de Heilige Geest zitten aan een tafel. Daarop staat een schaal. Het zal de kelk met wijn zijn die bij het avondmaal wordt gebruikt. Let op: de kring van de Vader, de Zoon en de Geest is niet helemaal gesloten. De cirkel is open naar voren. Staat er nog iemand op? Jazeker! Waar dan? En wie is dat dan? Antwoord: het zijn u/jij en ik! Een icoon heeft namelijk het zog 'verdwijnpunt' niet in de afbeelding, maar bij de kijker. De icoon komt naar u, naar jou toe! Dat heeft Rublev in deze icoon wel heel sterk benadrukt. Want kijk eens naar de voorkant van de tafel. Op het deel van het tafelkleed dat naar beneden hangt, zie je een klein rechthoekje. Waarschijnlijk heeft daar een spiegeltje gezeten. Waarom eigenlijk? Wel, wie voor de icoon staat, wordt niet alleen aangekeken door een goddelijk mysterie, maar ziet zichzelf! Je ziet jezelf aan tafel met de goddelijke drie-eenheid! Je bent opgenomen in de kring van het goddelijk mysterie. En met jou erbij is de kring compleet. Ik vind dat een prachtig beeld. Je wordt uitgenodigd binnen te treden en mee te doen aan de liefdes-relatie die er is tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Prachtig dus om dat te zien voordat je de Emmauskerk binnentreedt. Als Emmaüsganger wordt je je ervan bewust dat je deel mag hebben aan de goddelijke liefde. Je mag je erin opgenomen weten. En als je binnen in de kerk daardoor wordt gepakt, dan kan je het niet laten die liefde gestalte te geven buiten de kerk.

Icoön van Rublev

Maar wat is er nog meer te zien op de icoon? Kijk naar de drie centrale figuren: links de Vader, in het midden de Zoon en rechts de Heilige Geest. Ze hebben alle drie vleugels en lijken op engelen. Ze verwijzen daarmee naar het verhaal uit Genesis 18 waar Abraham drie geheimzinnige bezoekers ontvangt, die later samensmelten tot de ene figuur van de HEER. De drie figuren zijn daarom niet zomaar boodschappers van God. Ze zijn volgens de kerkvaders de goddelijke Drie-eenheid. Op de icoon kan je niet schatten hoe oud ze zijn en je kan zelfs hun gender of geslacht niet raden. Maar dat is kenmerkend voor God: leeftijdloos en geslachtloos.

Christus, de middelste figuur is de meest afgetekende. Hij draagt koninklijk blauw en het rood van het offerbloed. De gouden sjerp is de heerschappij die op zijn schouders rust. Met twee van zijn vingers maakt Hij het bekende teken van de twee naturen (God en mens). En de niet zichtbare drie vingers wijzen op het geheim van Drie-eenheid. Achter Hem zien we een boom. Dat kan de eik van Mamre zijn waarvan sprake is in Genesis 18:1-15. Maar mogelijk ook de wortel van Isaï (Jes. 11:1) of: het hout van het kruis!

De Vader is links van Christus te vinden. Zijn mantel is haast doorschijnend. Achter hem staat een gebouw. Dat is de tempel van misschien zowel het oude als het nieuwe Jeruzalem. Ook wel het vaderhuis met de vele kamers of woningen genoemd (Johannes 14)

De Heilige Geest is de figuur met de groene mantel rechts van Christus. Zijn hand lijkt op de vleugel van een duif. Achter hem doemt een berg op. Is het de berg waar Mozes de tien geboden ontving? Of is het de bergachtige woestijn waar mensen zich terugtrekken om God te ontmoeten? In beide gevallen kan de Geest niet gemist worden!

De drie figuren zitten aan een tafel. En -kijk goed-: die tafel heeft precies dezelfde kelk-vorm als de beker die erop staat!!! Christus die als enige naar de kelk wijst laat zien dat de goddelijke liefde en het goddelijke leven een kelk-leven is. Dit is: jezelf schenken aan de ander.

Nota Bene: De voeten van de Vader en de Geest rusten op planken. Die herkennen we van een andere beroemde icoon: die van de verrijzenis, waar Christus op de **deuren van het dodenrijk** staat en van daaruit mensen met zich meetrekt naar het paradijs. Rublev laat ons met die verwijzing de aanwezigheid van de heilige Drie-eenheid zien tot in het graf.

Alle drie figuren dragen in hun linkerhand **een staf**. De drie figuren in Genesis 15 zijn dan ook reizigers, migranten. De icoon van Rublev wordt ook wel de 'Icoön van de gastvrijheid' genoemd. Je ziet geen statische werkelijkheid, maar er is volop beweging. Een wervelende beweging zelfs! De Zoon kijkt naar de Vader. Die kijkt op zijn beurt naar de Geest en zo bewegen hun voeten ook. De drie figuren vormen op die manier een **cirkel als symbool van volmaaktheid**. En in die cirkel kun je een **driehoek** passen, die uiteraard verwijst naar de Drie-eenheid!

Boven de Geest en de Zoon **buigen de berg en de boom zich naar links**, naar (de tempel van) het nieuwe Jeruzalem toe, waar we eens allen hopen te wonen. Is het Gods Geest die zo hard waait dat zelfs bergen in beweging komen? Daarentegen maken staven van de figuren juist een tegenbeweging naar rechts! Kijk maar naar de laatste staf! We zien dus een groot

geheim op deze icoon voordat we de Emmauskerk betreden. Binnen in de kerk worden we meegenomen in die wervelende beweging van Goddelijke Liefde. En als we de kerk weer verlaten blijven de Drie-eenheidswoorden van de zegen ons naar buiten vergezellen:

*De genade van de Heer Jezus Christus,
de liefde van God,
en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen.*

Ds. Leendert Jan Lingen